

Klage vedrørende tilstandene på Udrejsecenter Kærshovedgård

Kære Ombudsmand,

Vi vil med denne klage henlede din opmærksomhed på nogle alvorlige problemer på Udrejsecenter Kærshovedgård, som anfægter dem der bor der, især dem som er der i længere tid. Set i lyset af den igangværende sultestrejke på Kærshovedgård, er det af akut betydning at tage fat på disse problemer, eftersom de krænker beboernes menneskerettigheder og påvirker dem i deres daglige liv.

- Manglende øvre tidsbegrænsning. Mens centret er beregnet til og tiltænkt kortvarige ophold, bor mange beboere der i meget lang tid, da deres muligheder for at vende tilbage til deres oprindelseslande forbliver minimal. Derfor sidder folk i limbo uden en øvre tidsbegrænsning på deres ophold på centret, og udsættes vedvarende for Kærshovedgårds ”motiverende struktur”, hvilket har alvorlige konsekvenser for deres psykologiske sundhed og velbefindende. Dette anfægter ikke blot mennesker på tålt ophold, men alle afviste asylansøgere som ikke kan udvises, enten på grund af helbredsmæssige årsager eller på grund af problemer i deres oprindelsesland.
- Da ombudsmanden besøgte Kærshovedgård i 2016, var centeret netop åbnet, og beboerne havde ikke boet der i en længere periode. Nu er flere flyttet ind, hvoraf nogle har tilbragt årtier i asylcentre. Der er simpelthen ikke hold i at hævde, at forholdene på centeret er acceptable på kort sigt, eftersom det har vist sig, at beboerne generelt set kommer til at bo der i lang tid – visse måske resten af deres liv.
- Samtidigt har flere fået deres sager genåbnet og endda fået ophold efter at være blevet indkvarteret på centeret. Dette taler sit tydelige sprog i forhold til det problematiske i at antage, at de uden videre kan vende tilbage til deres oprindelseslande. Adskillige eksperter på området har gennem tiden påpeget, at Danmarks krav for at tilkende opholdstilladelse er overordentligt og urimeligt strenge i forhold til, hvad man ser i andre lande, og i forhold til, hvad de internationale konventioner giver os ret til.
- Indkvartering på Kærshovedgård kan ligestilles med frihedsberøvelse; og hvad værre er, så findes der ingen domstolsprøvning, og der findes ingen øvre tidsbegrænsning for internering af beboerne. Dette konkluderede den danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder i sin rapport i maj 2017. I januar 2017 afgjorde Højesteret i to forskellige sager, at indkvarteringen på Kærshovedgård udgjorde et uproportionalt indgreb i beboernes bevægelsesfrihed, pga. både længden og graden af frihedsberøvelse. Siden da er opholdspligten blevet ophævet for mindst 9 beboere. Der er således i særdeleshed grund til at føre ordentligt opsyn med forholdene for samtlige beboere, og at afgøre om udrejsecenteret udgør et uproportionalt indgreb i deres bevægelsesfrihed. Vi vil gerne påpege, at selv om beboerne må bevæge sig frit ind og ud af centeret en stor del af døgnet, så har de opholdspligt om natten, og de skal ansøge om tilladelse til at være væk over flere dage. Dette, kombineret med centerets beliggenhed, manglen på offentlig transport og den manglende mulighed for, at beboerne kan tjene nogen form for penge, gør, at de reelt er meget begrænsede i deres bevægelsesfrihed.
- Manglende mulighed for familieliv. Et flertal af beboerne har familie og ofte også børn i Danmark, som indkvarteringen på Kærshovedgård gør det uhørt svært for dem at

opretholde relationerne til. Der mangler helt offentlige transportmidler til og fra centeret, og beboerne får som regel ingen økonomiske midler, hvilket gør det overordentligt vanskeligt for dem at besøge familien, samtidigt med, at de også tvinges til at opretholde opholds- og meldepligt på centeret. Ligeledes er der meget begrænsede muligheder for, at familier kan besøge beboere på Kærshovedgård, og der mangler overnatningsmuligheder for gæster. Alt i alt resulterer dette i, at familier splittes, og børn mister deres forældre. Vi beder Ombudsmanden om at tage barne- og familieperspektivet i betragtning ved sit besøg på Kærshovedgård.

- Begrænset adgang til sundhedspleje: Der er blandt flere beboere en bekymring for den stadigt forværende psykiske og fysiske tilstand af medbeboere, især blandt de beboere som har været på centret i længere tid. Personalet har også bemærket de begrænsede muligheder for at yde beboere tilstrækkeligt med støtte, især i forhold til behandling af psykiske problemer. Dette er bekymrende eftersom beboere som ikke modtager den nødvendige behandling, er til fare for både deres egne og andres liv. For psykisk sårbare personer er det yderst bekymrende, at de anbringes i en situation, hvor de ikke blot har ringe adgang til hjælp og behandling, men desuden bevidst anbringes under forhold, der udgør en akut fare for forværring af deres psykiske tilstand. Isolation fra og stigmatisering i forhold til omverdenen, begrænset adgang til nære relationer, manglende handlemuligheder samt stærk begrænsning af ressourcer er alle forhold, der beviseligt udgør stærke stressorer. Dette vil kunne medvirke til udvikling af psykiske lidelser hos de beboere, der ellers var psykisk raske, og det vil kunne føre til en kraftig forværring af allerede eksisterende psykiske lidelser – noget som vel at mærke er yderst almindeligt blandt asylansøgere. Af samme grund har forholdene da også i 2017 været kritiseret af overlæge i psykiatri, Ebbe Munk Andersen, som har et indgående kendskab til området. Der findes desuden også eksempler på beboere, som ikke har fået tilstrækkelig lægehjælp med fysisk sygdom (bl.a. betændelse i tænder). Dette udgør klare eksempler på inhuman behandling og kan være et brud på Art. 5 af konventionen om menneskerettigheder og Art. 7 af konventionen om civile og politiske rettigheder, som begge stipulerer at ”Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf”.
- Forholdene er værre end i et fængsel, konkluderer bl.a. Amnesty International i sin rapport fra år 2016. Dette er også noget som luftes blandt de sultestrejkkende: de føler sig kriminaliserede, isolerede og stigmatiserede af samfundet. De ekstremt negative psykologiske konsekvenser af lang tids internering på asylcentre er veldokumenterede i såvel forskning som i rapporter fra Røde Kors og andre NGOer.
- Afviste asylansøgere og juridiske gråzoner. Når jurister påpeger, at de afviste asylansøgere ’i princippet’ kan udrejse, så er det netop dér, problematikken ligger: når rettigheder sættes i parentes, er de ’i princippet’ ikke blevet brudt, netop fordi man anvender retsstatens juridiske gråzoner. At de ikke i juridisk forstand er brudt, er ikke ensbetydende med, at der ikke foreligger et alvorligt problem og at det er nødvendigt at undersøge hvordan sådan en situation opstår. Udlændingeretsadvokater og juridiske eksperter har påpeget, at mange afslag på asyl er baseret på fejlvurderinger og endda uden lovhjemmel, og samtidig advarer de om, at denne praksis undergraver retsstaten. Hvis dette problem ligger udenfor Ombudsmandens beføjelser, er der tale om en meget alvorlig sag, der bør fremlægges offentligt således at den danske befolkning er informeret om dens alvor og konsekvenser. Når man undergraver retsstaten uden at

dette er kendt af den almene befolkning, kan man ende i en situation, hvor selve demokratiet ender med at være noget, der foregår 'i princippet'.

Vi vil sætte stor pris på Ombudsmandens besøg på Udrejsecenter Kærshovedgård for at undersøge situationen og for alvor tage fat på de ovennævnte problemer. Allervigtigst vil vi gerne stille spørgsmålstejn ved proportionaliteten i de motiverende foranstaltninger, når man ser på de menneskelige omkostninger. Dette især taget i betragtning, at det politiske mål for centret om at "motivere" mennesker til at vende tilbage til deres oprindelsesland, beviseligt ikke opfyldes: dette bekræftes af Rigspolitiets egen rapport fra år 2015, af ansatte i udrejsecenteret, af Helsinki-Komiteén, samt er dokumenteret flere gange i medierne. I stedet for at tvinge dem til at rejse, skubber centeret mennesker længere ud i isolation og psykisk sygdom – eller får dem til at gå under jorden.

Ud over de specifikke menneskelige omkostninger for beboerne og deres familier, udgør forholdene også et stort principielt problem for Danmark som retssamfund. Uden en dommers afgørelse anbringes mennesker på ubestemt tid under kritisable forhold. Dette kan ikke blot afvises med, at disse mennesker blot kunne vælge at rejse tilbage til oprindelseslandet: Der er gentagne gange peget på, at dette reelt er umuligt for mange, og for dem, hvor det ikke er decideret umuligt, er der adskillige eksempler på, at sager er blevet genoptaget, og det har vist sig, at de faktisk havde ret til asyl. Således kan man ikke blot se bort fra beboernes udsagn om, at de frygter for deres liv, hvis de vælger at rejse tilbage. At anbringe mennesker under disse forhold, ganske uden at de har været fremstillet for en dommer, udgør et stort brud på retssikkerheden i Danmark, som Ombudsmanden bør påtale.

Med venlig hilsen,

Tone Olaf Nielsen, Program coordinator, Trampoline House: Copenhagen Refugee Community

Annika Lindberg, forsker, Berns Universitet, Schweiz/Sverige

Ditte Holm, neuropsykolog, Holstebro Kommune; frivillig på Kærshovedgård gennem Røde Kors

Welcome to Denmark

Kontakpersonsnetværket for Afviste Asylansøgere Kærshovedgård

Afventer: The Bridge Radio, Stay Human-Aalborg, Solidarity Project Aarhus, Black Lives Matter Denmark og Freedom of Movements